

הריאס'וץ' , לטכס עצה בדבר שאלת השחיטה , ועם זה הנני חושב
 כי בתור אחד מראשי הקהלה יש בידו למחות , ודעתו תהי' המכרעת בזה ,
 לא לשכרון לבבו נודע לי כי לפתרון שאלת הרבנות בקהלתם הכבודה ,
 מתנהגת בעצלות , באשר נמצאו במחנכם כאלה האומרים כי בזמננו יש
 לתת קיפון מלחב גשרכש לטוהשכלה במדה נכונה , אף אם הוא איננו
 מהנאונים ודצדיקים המפובסמים מהמהרגה הראשונה , וזהו הדין ,
 המצטער עיון הוה הוא אסון נורא לישראל , והוא שהחריב את היהדות
 ממסד עד הטפחית בכל הקהלות ישראל מחוץ לארצנו הקדושה , וזהו הדין ,
 המצטער לנו יודעים , כי עוד לפני מאה שנים היו רבני צרפת ואיטליא כו'
 נאונים וצדוקי עולם מפורסמים , ולשכרון לבבנו מה אנו רואים שמה עתה ?
 חורבן איום ונורא ! רוב רבני הארצות האלה המה בורים והדיוטים ממש , ומהם
 גם רבים שפרקו עיל חורה ומצות מכל וכל , ואחריהם נמשך כל העם ,
 התורה נשתכחה , והפרוצות נחגברה , ואין זכר עוד שמה לרשומה של היהדות
 הכתובה והמסורה , וזהו המצב , וזהו המצב , וזהו המצב , וזהו המצב , וזהו המצב ,
 רבים מתפלאים : איכה נהייתה כדבר הזה ? איך הרשו לעצמן הקהלות
 האלה למלאות מקום הרבנים והצדיקים , וצ'ל שנפטרו לעולמם , כרבנים
 בורים והדיוטים כאלה ?

אבל אם בעיני רבים יפלא הדבר , בעיני לא יפלא מאומה , כי אני
 הגבר ראיני את כל השתלשלות דתקיפה הזאת , והנני זוכר כי גם שמה לא
 באה המהפכה בבת אחת , גם שמה לא הזירו המשכילים למלאות מקום רב
 נאון וצדיק ברב בור והדיוט , כי אם לאט לאט הכניסו את הארס לתוך
 הקהלות , גם שמה הי' הצעד הראשון לדבר על לבב העם לתת היתרון לרב
 גדול בתורה והשכלה גם יחד , אף אם הוא איננו מהנאונים מהמדרגה הראשונה ,
 והלכישו את הטומאה באדרת של קדושה , כי כינתם לשם שמים , למען
 חבבי את הרבנים והרבנות , גם על מפלגת המשכילים , וכי רב בעל תורה
 והשכלה תהי' השפעתו רבה על הצעירים לעצורם שלא יתרחקו מגבול היהדות
 וכדומה דבריו שקרים ופתויים , טעמים ואמתלאות כאלה , בדאו להם או

מכתב שנישלח לאחד מנכבדי קאונא

מח' פניסק-קארלין .
 אל כבוד , יהי' ייחודי לא אחי הקדוש ,
 אחד ש מע"כ ודני' באה"ר , מתנתי , הזקנה , אשר חנני די' בחסדו
 הגדול , ממלת עלי חובה לעמוד על המשמר בדברים הנוגעים לקיום דת
 קדשנו , ומטעם זה הנני מרשה לעצמי להיות נדרש לא שאלוני , להגיד
 דברים אחדים באוני אחי היקרים , תושבי קהלתכם המעשירה , לעוררם
 ולהזהירם , שלא יכשלו חלילה בדבר העלול להביא אסון נורא על ישראל
 ותורתו , וזהו המצב , וזהו המצב , וזהו המצב , וזהו המצב , וזהו המצב ,
 והנני פונה בדברי אלה לכבודו , באשר עוד חרות בזכרוננו הרשם
 הנעלה שעשה עלי' כבודו , בשעה שישבנו יחד , בבית ידידנו הנאון והצדיק

המשכילים לגנוב את לבב העם להטותו לחפצם; גדולו הדור הוא ראו את הנולד, וידעו מראש כי הצעד המסוכן הזה יביא לידי כליון גמור של היהדות, וההורג את העם לבלי להתפתות לקול המסיתים; אבל מעשה שטן הצליח אז, כי עוד האמין העם אשר ההשכלה תביא בכנפיה אושר חומרי, ולוא נמה לעצת נושאי דגל ההשכלה, ותאוות נפשם של המשכילים נתמלאה, והתחילו למנות בהקלות הגדולות לרב בעל השכלה; אף אם אינו מגיע לקרסולי הרבנים הגאונים שאינם בעלי השכלה, ולאט לאט החלו לשים את העיקר, את התורה והמצוה, למפל, ואת ההשכלה לעיקר, עד אשר הורידו את הרבנות עד הדיוטא התחתונה, ובמשך כ' דורות באו לכלל מצבם הנוכחי הנורא מאד, ר' ירחם.

במדינה אשר החורבן הנורא שהביא הצעד הזה בחוץ לארצנו, די הוא להטיל אימה על קהלות קדושות בארצנו, לברוח מהרעיון הזה כארם הבורח מפני נחש ועקרב, ולהיות והירות מבלי לותר אפילו על מלא נימא יתרון של תורה ויראה שמצאה ברב אחר, על חילוי חבילות השכלה שמצאה ברב שני.

ואם בכל קהלות אשר כסא הרבנות שלהם הנם רק פרטיים – כך, קהלת „קאוונא“ שכסא הרבנות שלה הוא כללי לכל ישראל, מפני מרכז התורה וחינוך רבני ישראל שקבעו בה אדירי התורה וצ"ל – על אחת כמה וכמה.

ואם עדת קאוונא העשה חלילה את הצעד המסוכן הזה, להעלות על המאזנים את ההשכלה להכריע בה את הכף, כלה היא מביאה חלילה על ישראל, את נפש העם היא קובעת, כי בהכרח הוא אשר הצעד המסוכן הזה יביא את אותן התוצאות הנוראות שהגנו רואים בחוץ לארצנו, לא יעלה ולא יבוא.

ומה מאד אתפלא על עדת קאוונא, אשר משמים קא זכו להרים את כסא הרבנות של קהלתם עד מרומי הפסגה, וקאוונא נהייתה זה הרבה עשרות בשנים לתל תלפיות, שהכל פונים אליה, איך תעלה על דעתה לתת בעצמה דחיפה עצומה לכל הכבוד והיקר שרכשה לה?

האם אמנם עדת קאוונא מטלת ספק בדבר הברור כשמש בצהרים, כי תורות לר' גם בזמננו השפעת כל רב הוא רק לפי ערך גדלו בתורה, ולא לפי מדת השכלתו, ולא די אשר ההשכלה איננה מיסיפה לוית חן להרב, אלא עוד היא נוטלת ממנו חלק גדול מערך גדולת תורתו ויראתו, וממעטת את דמותו בעיני העם, צאו וראו בכל קהלות ישראל, מי המה העוסקים בצרכי צבור, ומי המה המשפיעים על עניני הכלל, אם אלה גדולי אדירי התורה, או הרבנים בעלי השכלה שהנם נחבאים אל הכלים, ואינם מעינים אף להרים ראשם לפני גאוני הדור שליט"א.

ומי כעדת קאוונא יכולה להעיר, כי מעולם לא זכה ועוד עולם לא זכה שום רב משכיל אף אם ירכש לו השכלה כשבעה משיכי טעם, לאוהה ההשפעה העצומה שהיתה למורם ורבם הגאון והצדיק הריא"ס וצ"ל על כל ישראל, ואף על המשכילים בכלל, רק בכח תורתו וצדקתו בלבד.

וביותר אתפלא על ראשי קהלתכם הכבודה, אלה שהיו מאוהבי ואוהבי הגאון והצדיק הריא"ס וצ"ל, ואשר יחד אחו עשו ופעלו הרבה לטובת הכלל, ושםם וזכרם חרות לזכר עולם בדברי ימי ישראל, יחד עם זכרוננו של גאון ישראל זה וצ"ל, איך המה אינם רואים את הנולד, ואיך המה אינם חוששים אשר באם חלילה וחלילה תכשל הפעם עדת קאוונא, הן כלל ישראל ותלה הקולר בם, כדון כל שי שיש בידו למחות כו', וכוחי דברי הימים לבני ישראל יהיו מוכרחים לרשום תחת שמם שהי' עד עתה לכבוד ולתפארת, את המכים הנוראים האלה: „אניה כי ביישה זקנותם את ילדותם“.

הנני מקוה כי דברי היוצאים מן הלב יכנסו בלבב כבודו להתבונן הישב, וכחכמתו יעשה להחיש לשים את נור הרבנות דמחנם על ראש גאון כביר, אשר תורתו ויראתו מכריזת ברבים, והעיר קאוונא תהי' אי"ת גם על להבא כמו שהיתה עד עתה לאבסניא של תורה לתל תלפיות ושלוש וברכה תהי' לתושבי העיר בכלל ובפרט, וידו'נ יתברך באריכות ימים ושנים, ויוסיף לעשות טוב וחסד כאשר עם לבבו הטהור, בעתירת וכברכת ידיו מוקירו ומכבדו.

דוד פרידמאן חופ"ק פינסק-קארלין.